

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 7/3 2018 s. 2013-2024, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

BİRİNCİ KUŞAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNCELENMESİ

Fatih ORÇAN*

Raşit ÇELİK**

Geliş Tarihi: Mayıs, 2018

Kabul Tarihi: Eylül, 2018

Öz

Günümüzde yükseköğretim kurumlarının sayıca artmaya devam etmesiyle birlikte, yükseköğretim kurumlarının öğrenci kontenjanları ve buna bağlı olarak yükseköğretim seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin sayısı da giderek artmaktadır. Aynı zamanda, ailesinde ilk defa bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gören öğrenci sayısı da artmaktadır. Birinci kuşak üniversite öğrencileri olarak adlandırılan bu öğrenci grubunun genel özelliklerinin ve üniversite eğitimleri boyunca karşılaştıkları durumların ve birinci kuşak olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında ortaya çıkan durumların incelenmesi, daha nitelikli bir yükseköğretim sunmak açısından önemli görülmektedir. Türkiye’de bu konu odağında bir literatür oluşmadığı dikkate alınarak bu çalışmayla birinci kuşak üniversite öğrencilerinin genel durumları tespit edilmiş, birinci kuşak olmayan öğrencilerden elde edilen sonuçlar ki-kare ve t-testleri kullanılarak karşılaştırılmıştır. Birinci kuşak öğrencilerinin yükseköğretim süreçlerinin birinci yılının sonucunda ortaya çıkan akademik performansları değerlendirilmiştir. Sonuçlar doğrultusunda birinci kuşak üniversite öğrencileriyle ilgili bazı tespitler ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Birinci kuşak, üniversite öğrencisi, akademik performans.

INVESTIGATION OF FIRST GENERATION COLLEGE STUDENTS

Abstract

As with the increment on the number of the universities in recent years, the quota of students and the actual number of students in universities have been increasing rapidly. At the same time the number of students who is the first college student in his/her family (first generation) has been increasing. Considering there is no literature in Turkish, It is regard as important to explore the characteristics of first generation students and the problems they face during their collage life because of the quality of their college life. Also, it is worth to investigate the results of comparison with non-first generation students. Considering there is no literature related to this topic in Turkish, the first generation students were investigated by using chi-square and t-tests in this study. Also the academic performance of first generation students at the end of first year of college was examined and first generation and non-first generation students were compared. Based on the results, some suggestions related to first generation students were made.

Keywords: First generation, college students, academic performance.

* Dr. Öğr. Üyesi; Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, fatihorcan@ktu.edu.tr.

** Doç. Dr.; Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, rcelik@ktu.edu.tr.

Giriş

Genel anlamıyla birinci kuşak (BK) üniversite öğrencisi kavramı, ebeveynlerinin en yüksek lise diplomasına sahip olan üniversite öğrencilerini tanımlamaktadır (Hottinger ve Rose, 2006). Bir başka ifadeyle, annesi ya da babası yükseköğretim seviyesinde öğrenim görmemiş olup kendisi yükseköğretim seviyesinde öğrenim gören bir öğrenciye birinci kuşak üniversite öğrencisi denilmektedir (Billson & Terry, 1982). Fakat ebeveynlerinden herhangi birinin üniversite seviyesinde eğitim almamış olduğu üniversite öğrencileri birinci kuşak üniversite öğrencileri olarak tanımlanmaktadır. Bununla beraber, ebeveynlerinden en az biri yükseköğretim derecesine sahip olan üniversite öğrencileri ise ikinci kuşak üniversite öğrencileri olarak kabul edilmektedir (Pike & Kuh, 2005).

Birinci kuşak üniversite öğrencileri hem üniversiteye gelmeden önceki genel özellikleri hem de üniversite öğrenimleri boyunca edindikleri deneyimler ve kazanımlar bakımından birçok yönden diğer öğrencilerden farklılık göstermektedir (Terenzini *vd.*, 1996). Aslında birinci kuşak üniversite öğrencilerinin ailelerinde yükseköğretim seviyesinde eğitim almış bireyler olmaması nedeniyle, bu öğrencilerin kendilerini yeni bir sosyal ve akademik kültürün içinde buldukları söylenebilir. Bu durum onları diğer öğrencilere göre daha farklı ve zor bir sürece itmektedir; çünkü deneyimlerinden faydalanacakları bir ebeveynin çevrelerinde olmamaları birçok durumu kendi başlarına atlatmalarını gerektirecektir. Örneğin bazı çalışmalarda birinci kuşak üniversite öğrencilerinin üniversite seviyesinde eğitim alma yolunda ailelerinden daha az destek gördüklerini ortaya konmuştur (Terenzini *vd.*, 1996; York-Anderson & Bowman, 1991). Ayrıca, birinci kuşak öğrencilerin üniversite ortamına daha zor adapte oldukları ve öğrenci olarak buldukları okulla daha zor bağ kurdukları gösterilmiştir (Billson & Terry, 1982; Terenzini *vd.*, 1994). Bu bakımdan ele alındığında, birinci kuşak üniversite öğrencilerinin üniversiteye girmeden önceki genel özelliklerini ve üniversite öğrenimleri boyunca edindikleri deneyim ve kazanımları sosyal ve akademik olarak iki genel kategoride incelemek ve bulguları birinci kuşak olmayan diğer öğrencilerin genel özellikleri ile karşılaştırmak mümkündür.

Willet (1989) tarafından yapılan bir çalışmaya göre, birinci kuşak öğrencilerin üniversite hakkında bilgi edinme ve yükseköğretime yönelme aşamasındaki en önemli kaynaklarından birisi aile üyeleri dışında çevrelerinde yer alan ve üniversitede öğrenimi görmüş ya da görmekte olan kişiler ve arkadaşlarıdır. İçinde buldukları sosyoekonomik şartların etkisiyle, birinci kuşak öğrencilerin üniversite öğrenimi görme kararlarının ailelerinin ekonomik durumundan önemli derecede etkilendiği görülmüştür (Inman & Mayes, 1999). Birinci kuşak üniversite öğrencilerinin genel olarak düşük gelir seviyesine sahip ailelerden geldiği bulgusu (Terenzini *vd.*, 1996), bu durumun bir nedeni olarak görülebilir. Ayrıca, Bui (2002) tarafından

yapılan bir çalışmada birinci kuşak öğrencilerin üniversite öğrenimi görmeye yönelmelerinin önemli bir nedeninin, üniversite diploması olarak ailelerine yardım etmek olduğu görülmüştür.

Belirtilen sosyoekonomik özelliklere ek olarak, birinci kuşak üniversite öğrencilerinin diğerlerine göre daha düşük lise mezuniyet not ortalamaları ve daha düşük üniversiteye giriş puanlarıyla yükseköğretime girdikleri ortaya konmuştur (Riehl, 1994). Ailelerinde ilk defa üniversite seviyesinde öğrenim görmeleri nedeniyle bu öğrencilerin kendilerine daha düşük seviyede akademik hedefler koyduğu görülmüştür (Pike & Kuh, 2005). Bu durumla bağlantılı olarak, birinci kuşak üniversite öğrencilerinin yerleşmesi kolay olan üniversite ve bölümlerde daha fazla, yerleşmesi zor olan üniversite ve bölümlerde daha az olduğu ortaya konmuştur (Aspelmeier *vd.*, 2012). Ayrıca, bu öğrencilerin üniversite öğrenimlerinde de daha düşük not ortalamalarına sahip olma eğiliminde oldukları görülmüştür (Billson & Terry, 1982).

Kabaca son elli yıllık süreç içerisinde yükseköğretim seviyesinde öğrenim gören öğrenci sayısı dikkate değer oranda artmaya devam etmektedir. Özellikle, yükseköğretime giren birinci kuşak öğrenci sayısı giderek artmaktadır (Ishitani, 2003). Aslında bu durum ekonomik seviyesi yüksek toplumlarda olduğu gibi gelişmekte olan toplumlarda da benzer bir eğilim göstermektedir. Özellikle ülkemizde son yıllarda yükseköğretim kurumlarının sayıca artışı ve beraberinde gelen öğrenci kontenjanlarındaki artış yükseköğretime giren öğrenci sayısında yükselişe yol açmaktadır. Bu şekilde sayısal bir artış eğiliminin görüldüğü bazı ülkelerde bu öğrencilerin çoğunluğunun birinci kuşak olarak adlandırılan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir (örneğin Pike & Kuh, 2005). Bu öğrencilerin yükseköğretim sürecini başarılı bir şekilde tamamlamaları önemli görülmektedir. Benzer şekilde, ülkemizde son dönemlerde ortaya çıkan bu artış içerisinde yükseköğretimde birinci kuşak olarak adlandırılan öğrencilerin durumlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle yeni bir sosyokültürel yapı içerisinde yer alma olanağını yakaladıkları bu süreci başarıyla ve etkili şekilde tamamlamaları bu öğrencilerin geleceğe dönük genel başarılarına önemli etki edecektir. Fakat ülkemizde birinci kuşak öğrencilerin genel durumunu ortaya koyan ve öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları olumlu ve olumsuz durumları belirleyerek çözüm önerileri getiren çalışmalar henüz literatüre yansımamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın, ilgili konuda önemli bir boşluğu doldurması ve daha ileri çalışmalara zemin hazırlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Amaç

Yukarıda belirtildiği gibi, ilgili literatür incelendiğinde birinci kuşak üniversite öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha düşük düzeyde sosyal ve akademik gelişim gösterdikleri açıktır. Hem düşük bir sosyoekonomik çevreden gelmeleri hem de temelde ebeveynlerinin yükseköğretim görmemiş olmaları bu öğrenciler için yükseköğretim süreçlerinde

birçok olumsuz durum ortaya çıkarmaktadır. Bunlar göz önüne alındığında, bu çalışmada ilk olarak birinci kuşak (BK) öğrencilerin genel durumunun tespiti amaçlanmaktadır. BK öğrencilerinin bazı demografik değişkenler bakımından ne durumda olduğu belirlenecektir. Örneğin, bu öğrencilerin ailelerinin ortalama gelir seviyeleri, kaç kardeş oldukları, liseyi bitirdikten sonra üniversiteye başlamadan ara verip vermedikleri, eğer ara verdilerse ortalamanın kaç yıl olduğu, liselerindeki rehberlik servislerinden üniversiteler hakkında ne oranda yararlandıkları gibi değişkenler hakkında bilgi toplanacaktır. Ayrıca, BK öğrencilerinin üniversitedeki başarı durumları, not ortalamaları ve ilk dönem derslerinden başarılı olma durumlarına bakılarak belirlenecektir. İkinci olarak ise, BK öğrencileri ile BK olmayan öğrencilerin yukarıda bahsi geçen değişkenler bakımından farklılık gösterip göstermediği ortalama karşılaştırma testleriyle incelenecektir.

Yöntem

Çalışmada kapsamında 2016-2017 ders yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim, Sağlık Bilimleri, Fen ve Edebiyat fakültelerindeki öğrencilerden veri toplanmıştır. Bu amaçla toplam 255 üniversite birinci sınıf öğrencisine ulaşılmış ve bahar yarıyılı sonunda veri toplama araçları uygulanmıştır. Bu ölçeklerde demografik değişkenleri içeren genel bilgilerin yanı sıra birinci kuşak literatürünün işaret ettiği bazı temel kavramlarla alakalı da sorular vardır. Bunlar arasında BK öğrencisinin okul rehberlik servisinden yararlanma durumları, üniversite eğitimlerini önemli görüp görmedikleri gibi bazı sorular vardır. Tablo 1 bu soruları daha detaylı olarak göstermektedir. Demografik bilgiler içerisinde ise cinsiyet, yaş veya kardeş sayısı gibi bilgiler bulunmaktadır.

Çalışmanın ilk amacına ulaşmak için uygulanan bilgi toplama araçlarından elde edilen bilgiler frekans ve yüzdeler bakımından incelenmiştir. Frekanslar ve yüzdeler puanlar kullanılarak elde edilen bilgiler BK öğrencilerinin genel durumunu birinci amaç doğrultusunda ortaya koyacaktır. İkincil amaca cevap vermek için ise BK ve BK olmayan öğrencilerin durumları yine frekans değerleri üzerinden, t- testi veya ki-kare fark testi kullanılarak analiz edilmiştir. Ki-kare fark testi iki değişkenin de kategorik olması durumunda kullanılırken t- testi sadece lise mezuniyet notlarını (S3) ve üniversitedeki not ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır.

Örneklem

Bu çalışma için toplam 255 birinci sınıf öğrencisine ulaşılmıştır. Bu öğrencilerin %40'ı kendilerini birinci kuşak olarak tanımlarken %60'ı ise kendilerinden önce ailesinde anne, baba veya kardeşlerinden birisinin (varsa) üniversite eğitimi aldığını belirtmiştir. Yine öğrencilerin

%54'ü Sağlık Bilimleri Fakültesi, %22'si Edebiyat Fakültesi, %10'u Fen Fakültesi ve %14'ü Eğitim Fakültesinde eğitim görmektedirler. Örneklemin %78'i kadın ve %22'si erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 1: Genel bilgilerin yanı sıra sorulan sorular.

Soru No	Sorular
S1	Akrabalarınızdan olmasa dahi yakın çevrenizde üniversitede öğrencisi olan bir aile var mı?
S2	Eğer varsa, bunlardan üniversiteler hakkında bilgi veya yardım aldınız mı?
S3	Lise mezuniyet(diploma)notunuz nedir?
S4	Liseyi bitirdikten sonra üniversiteye gitmeden kaç yıl ara verdiniz?
S5	Üniversite öğrencisi olmadan önce kişisel bilgisayarınız var mıydı?
S6	Üniversite öğrencisi olmadan önce kişisel olarak internet erişiminiz var mıydı?
S7	Lisedeki rehberlik servisinden tercih sürecinde veya öncesinde üniversiteler hakkında yardım aldınız mı?
S8	Okuduğunuz bölümü tercih etme sebebiniz nedir?
S9	Üniversite eğitiminin sizin geleceğiniz için önemli olduğunu düşünüyor musunuz?
S10	Alttan ders alıyor musunuz? Evet ise kaç tane?
S11	Üniversite not ortalamanız:
S12	Şu an bir işte yarı veya tam zamanlı çalışıyor musunuz?
S13	Bir öğrenci kulübüne üye misiniz?
S14	Üniversiteden arkadaşlar ile okul dışında da grup olarak görüşür müsünüz?
S15	Nerede ikamet ediyorsunuz?

Grubun ortalama yaşı 19.5 olup maksimum ve minimum yaşlar sırasıyla 26 ve 18'dir. Grupta 8 kişinin annesi BK iken babasının BK olduğunu beyan eden 18 öğrenci vardır. Örnekleme 6 öğrenci ailesinde tek çocukken, 61'inin bir kardeşi ve diğerlerinin 2 ve daha fazla kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca grubun ortalama gelir düzeyinin 2362 TL olduğu görülmüştür.

Bulgular

Elde edilen bulgular ışığında birinci kuşak (BK) ve birinci kuşak olmayan (BKO) öğrenciler hakkında şunlar ortaya çıkmıştır. Örnekleme 61 BK ve BKO öğrencilerin fakültelere göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Buna göre Sağlık Bilimleri Fakültesindeki öğrencilerin %39'u birinci kuşak (BK) öğrencisidir. BK öğrencilerinin BKO'ya göre en yüksek oranda olduğu fakülte Fen Fakültesiyken (%52) en düşük olduğu fakülte Eğitim Fakültesi (%32) olmuştur. Sonuçlara göre erkek öğrencilerin %38'i ve kadın öğrencilerin %41'i birinci kuşak olarak tanımlanmaktadır. Tablo 2 ayrıca BK öğrencilerinin anne ve baba eğitim seviyelerini göstermektedir. Mesela, annesi ilkökul mezunu olan 70 BK öğrencisi varken 78 BKO öğrenci vardır. Diğer bir ifadeyle, annesi ilkökul mezunu olan öğrencilerden %47'si BK'dır. Aynı şekilde babası ilkökul mezunu olan öğrencilerden %45'i birinci kuşakken %55'i BKO'dur. Kardeş sayılarına göre BK durumu Tablo 2'de gösterilmiştir. Kardeş sayılarına öğrencilerin

kendileri de dâhil edildiğinden, kardeş sayısı 1 olarak gösterilen bireyler tek çocuk olanları ifade etmektedir. Buna göre ailesinde tek çocuk olan altı öğrencinin yarısı BK ve diğer yarısı da BKO'dur. Tablodan da anlaşıldığı üzere kardeş sayısı arttıkça birinci kuşak olma oranı azalmaktadır.

Tablo 2: BK ve BKO öğrencilerinin bazı demografik değişkenlere göre dağılımı.

Fakülte		Sağlık	Edebiyat	Fen	Eğitim	Toplam
	BK	53	25	13	12	103
BKO	84	31	12	25	152	
Anne Eğitim Düzeyi		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite ve Üstü	Toplam
	BK	70	14	15	0	99
	BKO	78	31	26	13	148
Baba Eğitim Düzeyi		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite ve Üstü	Toplam
	BK	41	32	29	0	102
	BKO	51	32	35	31	149
Kardeş Sayısı		1	2	3	4+	Toplam
	BK	3	30	34	35	102
	BKO	3	31	48	68	150

Tablo 1'deki ilk iki soru birlikte değerlendirilmiştir. İlk olarak BK ve BKO öğrencilerin her ikisinde çevresinde üniversiteli bulunma oranları %93 olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan BK öğrencilerinin çevresindekilerden bilgi veya yardım alma oranları BKO olmayanlara oranla daha düşüktür. Bu oranlar sırasıyla %66 ve %71 olarak tespit edilmiştir.

Diğer bir soruda (S3) öğrencilerden lise diploma notları sorulmuştur. BK ve BKO öğrencilerinin farklı notlara sahip olup olmadıklarını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Sonuçlara göre mezuniyet notları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=.77$, p -değeri $>.05$). Liseyi bitirdikten sonra üniversiteye gitmeden ara verip vermeme durumları (S4) ki-kare testi ile incelenmiştir. BK öğrencilerinin %69'u ve BKO'nun %56'sı mezuniyetten hemen sonra üniversiteye gitmişlerdir. Test sonuçlarına göre BK ve BKO birbirinden anlamlı olarak ayrılmaktadır ($ki-kare = 4.07$, $p < .05$).

Kişisel bilgisayar (S5) ve internet erişim (S6) durumları da yine ki-kare testi ile test edilmiştir. Tablo 3 bu test için gözlenen değerleri ve test sonuçlarını göstermektedir. Bu sonuçlarına göre ne bilgisayar ($ki-kare = .25$, $p > .05$) ne de internet erişimi ($ki-kare = .00$, $p > .05$) için BK ve BKO öğrencileri arasında anlamlı bir fark vardır.

Bir sonraki soruda birinci kuşak öğrencileri için önemli bir konu olan rehberlik servisinden yararlanma durumları (S7) karşılaştırılmıştır. BK öğrencilerinin okul rehberlik servisinden üniversiteler hakkından yararlanma oranları %70'dir. Bu oran BKO öğrenciler için de aynıdır. Bu sonuçlar ışığında ki-kare test sonuçları da BK ve BKO arasında anlamlı bir farklılık ortaya koymamıştır (ki-kare = .00, $p > .05$).

Öğrencilerin neden bu bölümü tercih ettikleri cevaplar sınırlandırılarak sorulmuştur (S8). Birinci kuşak öğrencilerin %10'u ailesi istediği için, %29'u puanı buraya yettiği için ve geriye kalan %61'i kendileri istedikleri için bu bölümde olduklarını söylemişlerdir. BK ve BKO öğrencilerinin karşılaştırılmasında ise ailesi istediği için bu bölümde olduklarını söyleyenlerin %34'ü, puanı buraya yettiği için söyleyenlerin %38'i ve kendi istediği için bu bölümde olduğunu beyan edenlerin ise %42'si BK öğrencilerdir. Ki-kare test sonuçları öğrencilerin tercih sebepleri ile birinci kuşak olma durumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (ki-kare = .71, p-değeri = .70)

Üniversite eğitimini gelecekleri için önemli görüp görmedikleri (S9) de öğrencilere sorulmuştur. Sonuçlara göre her iki grup için de altışar öğrenci üniversite eğitimini gelecekleri için önemli görmediklerini beyan etmişlerdir. Buna bağlı olarak da test sonuçları anlamlı bir farklılık işaret etmemiştir.

Birinci kuşak ve birinci kuşak olmayan öğrencilerin üniversite eğitimlerinin ilk döneminde alttan dersi kalıp kalmadığı da incelenmiştir (S10). Sonuçlara göre BK'nın %28'inin ve BKO'nun %36'sının alttan en az bir tane dersi kalmıştır. Tablo 3 bu sonuçları detaylı olarak göstermektedir. Ki-kare test sonuçlarına göre de BK olma durumu ile alttan ders alma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (ki-kare = 1.56, p-değeri = .21). Buna bağlı olarak öğrencilere birinci dönemdeki derslerden ortalama başarıları da sorulmuştur (S11). Bu verilerin normal dağıldığı da göz önünde tutularak BK ve BKO öğrencilerinin farklı notlara sahip olup olmadıklarını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Sonuçlara göre birinci dönem notları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=.55$, p-değeri $>.05$).

Soru 12 öğrencilerin tam veya yarı zamanlı bir işte çalışıp çalışmadıkları sorulmuştur. Toplamda 12 öğrenci bir işte çalıştıklarını beyan etmişlerdir. Bunlardan sadece ikisi BK'dır. Öğrencilere ayrıca üniversitede herhangi bir öğrenci kulübüne üye olup olmadıkları sorulmuştur (S13). BK öğrencilerinin %23'ü ve BKO öğrencilerinin %14'ü bir kulübe üye olduklarını belirtmişlerdir. Diğer yandan öğrenci kulübüne üye olduklarını beyan edenlerin %52'si birinci kuşaktır. Yine sınıf arkadaşlarıyla okul dışında görüşüp görüşmedikleri de sorulmuştur (S14). Her iki grupta da öğrencilerin %17'si sınıf arkadaşlarıyla okul dışında görüşmediklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 3: Ki-kare testi için gözlenen değerler ve test sonuçları.

	BK		BKO		Test	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Ki-Kare	p-değeri
S4	32	70	66	84	4.07	.04
S5	40	62	64	87	.25	.62
S6	74	27	109	40	0	.98
S7	72	31	104	45	0	.99
S9	94	6	144	6	.53	.50
S10	28	72	54	98	1.56	.21
S12	2	101	10	142	2.94	.09
S13	24	79	22	130	3.24	.07
S14	85	18	125	26	.03	.96

Son olarak öğrencilere nerede ikamet ettikleri sorulmuştur. Tablo 4 bu sonuçları göstermektedir. BK öğrencileri en yüksek oranda (%60) devlet yurdunda kalmaktadır. En düşük oranda (%6) ise öğrenci evi olarak tanımlanan bir evde kalmaktadırlar. Diğer ifadelerle ailesiyle birlikte kaldığını beyan eden öğrencilerin %28'i, öğrenci evinde kaldığını beyan eden öğrencilerin %30'u, özel yurtda kalan öğrencilerin %53'ü ve devlet yurdunda kalan öğrencilerin %44'ü kendilerini birinci kuşak öğrenci olarak tanımlamaktadır.

Tablo 4: İkamet yerleri frekans dağılımı.

	Aile	Öğrenci Evi	Özel Yurt	Devlet Yurdu
BK	16	6	19	62
BKO	41	14	17	79
Toplam	57	20	36	141

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada birincil olarak BK öğrencilerin genel durumunun tespiti amaçlanmıştır. Bu amaçla BK öğrencilerine bazı demografik bilgiler sorulmuştur. Bunun yanı sıra BKO öğrencilere de aynı sorular yöneltilerek BK ve BKO olmayan öğrenciler arasındaki farklılıklar araştırılmıştır. Bu amaçlara ulaşmak için toplanan verilerde frekans ve ki-kare testi gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Sonuçlara göre BK öğrencileri daha çok oranda Fen ve Edebiyat fakültelerini tercih etmektedirler. 38 BK öğrencisi Fen ve Edebiyat fakültesini tercih etmişken 43 BKO bu fakülteleri tercih etmiştir (%47) Sağlık ve Eğitim fakültelerinde bu oran daha düşüktür. Oranlar sırasıyla %39 ve %32'dir. Bu farklılık BKO öğrencilerinin mezuniyet sonrası durum hakkında (örneğin iş bulma) daha fazla dikkatli olduğu yönünde yorumlanabilir. Bu durum, öğrencilerin iş bulmalarında Sağlık ve Eğitim fakültelerinden mezun olmalarının Fen ve Edebiyat

fakültesinden mezun olmalarına göre daha avantajlı olacağını çevrelerinden aldıkları destek doğrultusunda düşünmeleriyle ilişkili olabilir. İlgili literatüre bakıldığında, bu durumun BK öğrencilerinin hem çevrelerinden daha az destek aldıkları hem de düşük puanlı ya da yerleşmesi daha kolay olan bölümlere yöneldikleri bulgusuyla da uyumlu olduğu görülmektedir (Aspelmeier *vd.*, 2012; Terenzini, 1996).

Ayrıca kardeş sayısı arttıkça BK ve BKO öğrencilerinin sayıları arasındaki fark da artmaktadır. Tek ve iki çocuklu ailelerde BK ve BKO sayıları arasında fark nerdeyse yokken 4 ve daha fazla çocuklu ailelerde bu fark %32'ye kadar çıkmıştır. Bunu sebebi kardeş sayısı arttıkça bireyin BK olma olasılığının da azalıyor olması olabilir. Buna göre, eğer öğrenci ailesinde ilk çocuklardan birisi değilse abisinin veya ablasının BK olabileceği ihtimali daha yüksek olabilir. Böyle bir durumda kardeşler kendilerini BK olarak tanımlayamayacaktır.

BK öğrencilerin ailelerinden veya çevrelerinden üniversiteler hakkında daha az destek gördüğü, okula daha zor adapte olduğu ilgili literatürde ortaya konmuştur (Billson ve Terry, 1982; Terenzini *vd.*, 1994, 1996; York-Anderson ve Bowman, 1991). Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre BK ve BKO öğrencilerinin çevresinde üniversite öğrencisi bulma ve bunlardan üniversite hakkında yardımda bulunma durumları farklılık göstermemektedir. İster BK isterse de BKO öğrenciler olsun çevrelerinden üniversite hakkında aldıkları yardım oranları benzer seviyededir. Bunun yanı sıra, BK ve BKO öğrencileri okulların rehberlik servisinde de benzer oranlarda destek talep etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme sebepleri de BK ve BKO'ya göre değişiklik göstermemektedir.

BK ve BKO öğrencilerinin akademik başarıları arasında da farklılık tespit edilememiştir. Yapılan t-testi sonuçlarına göre ne lise not ortalamaları ne de üniversitedeki ilk yıllarındaki başarıları farklılaşmıştır. Lisedeki başarı ortalamalarının büyük bir değişiklik göstermiyor olması her iki grup öğrencinin de aileleriyle birlikte yaşamalarından dolayı sosyal ve fiziki ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşamıyor veya benzer zorluklar yaşıyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Literatüre göre BK öğrencileri daha düşük bir başarı göstermektedir (Billson ve Terry, 1982). Fakat bu çalışmada üniversite başarılarında bir farklılık beklenmekteyken, sonuçların literatüre aykırı bir durum ortaya koyduğu görülmüştür. BK öğrencilerinin ortalama başarıları daha düşük olmasına rağmen bu farklılık anlamlı değildir. Bunun yanı sıra BK ve BKO öğrencilerinin ilk yılın ilk döneminde alttan ders alma durumları da anlamlı bir şekilde değişmemiştir. İlginç olarak BK öğrencilerinin alttan ders alma oranları BKO'ya göre daha düşük çıkmıştır. Farklı olarak ise, BK olma durumları ile öğrencilerin üniversite yerleşmeden önce bekleme durumları arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre BK öğrencileri daha düşük oranda ara vermektedirler. Bunun sebebi ise BKO öğrencilerin bir

yıl daha bekleyip istedikleri bölüme gitme istekleri olabilir. BK öğrencileri ailelerinden bu konuda yeterince destek alamıyor olabileceği düşünülebilir.

Ayrıca, BK öğrencilerin sosyal yönden durumlarını tespit etmek amacıyla okuldaki öğrenci kulüplerine üyelik durumları incelenmiştir. İlginç olarak kulüplere üye olduğunu beyan eden öğrencilerin yarısından fazlası BK'dır. Bunun yanı sıra okuldan arkadaşlarla okul haricinde görüşme durumları da BK'ya göre değişmektedir. BK öğrencileri daha çok okul / devlet yurtlarında ikamet etmektedir. Son olarak, her ne kadar daha önce BK öğrencilerin kendilerine daha düşük hedefler koyduğu görülmüş olsa da (Pike ve Kuh, 2005), bu çalışmada her iki grubun da üniversite eğitimlerini benzer oranlarda önemsenmediği tespit edilmiştir.

Son olarak, ilgili literatür araştırmaları sonucuna göre bu çalışma BK öğrencileri üzerinde Türkiye'de yapılan ilk çalışmadır. Bu bağlamda önemli olsa da genel durumu daha detaylı şekilde tespit etmek için sadece bir üniversitede araştırma yapılması yeterli olmayabilir. Daha geniş bir örnekleme tüm ülke geneline yayılacak bir araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Bunun yanı sıra bu çalışmada sadece birinci yılın sonunda veri toplanmıştır. Bu öğrencilerin daha uzun süreli takip edilmesi suretiyle yapılacak çalışmalar daha ileri sonuçlar ortaya koyabilecek ve bu öğrencilerin daha nitelikli bir yükseköğretim sürecinden geçmelerine yönelik çözümler önerilebilecektir. Böylece BK ve BKO öğrencilerin birinci sınıftan son sınıfa kadar ne gibi değişiklikler gösterdiği, hangi zorlukları yaşadıkları ve bunlara yönelik ne gibi adımlar atılabileceği daha açık şekilde tartışılabilecektir.

Kaynaklar

- Aspelmeier, J. E., Love, M. M., McGill, M. A., Elliott, A. N., & Pierce, T. W. (2012). Self-Esteem, Locus of Control, College Adjustment, and GPA among First- and Continuing-Generation Students: A Moderator Model of Generational Status. *Research in Higher Education*, 53(7), 755-781.
- Billson, J. M., & Terry, M. B. (1982). In Search of the Silken Purse: Factors in Attrition among First-Generation Student. *College and University*, 58(1), 57-75.
- Bui, K. V. T. (2002). First-Generation Students at a Four-Year University: Background Characteristics, Reasons for Pursuing Higher Education, and First-Year Experiences. *College Student Journal*, 36(1), 3-11.
- Hellman, C. M. (1996). Academic Self Efficacy: Highlighting the First Generation Student. *Journal of Applied Research in the Community College*, 4(1), 69-75.
- Hottinger, J. A., & Rose, C. P. (2006). First-Generation College Students. In Cohn, L. A. & Albin, G. R. (Eds.), *Understanding College Student Subpopulations: A Guide for Student Affairs Professionals* (115 - 134). NA: NASPA
- Inman, W. E., & Mayes, L. (1999). The Importance of Being First: Unique Characteristics of First Generation Community College Students. *Community College Review*, 26(4), 3-22.

- Ishitani, T. T. (2003). A Longitudinal Approach to Assessing Attrition Behavior among First-generation Students: Time-varying Effects of Pre-College Characteristics. *Research in Higher Education*, 44(4), 433-449.
- Pike, G. R., & Kuh, G. D. (2005). First- and Second-Generation College Students: A Comparison of Their Engagement and Intellectual Development. *The Journal of Higher Education*, 76(3), 276-300.
- Riehl, R. J. (1994). The Academic Preparation, Aspirations, and First-Year Performance of First-Generation Students. *College and University*, 70(1), 14-19.
- Terenzini, P. T., Rendon, L. I., Upcraft, M. L., Millar, S. B., Allison, K. W., Gregg, P. L., & Jalomo, R. (1994). The Transition to College: Diverse Students, Diverse Stories. *Research in Higher Education*, 35(1), 57-73.
- Terenzini, P. T., Springer, L., Yaeger, P. M., Pascarella, E. T., & Nora, A. (1996). First-Generation College Students: Characteristics, Experiences, and Cognitive Development. *Research in Higher Education*, 37(1), 1-22.
- Willet, L. H. (1989). Are Two-Year College Students First-Generation College Students? *Community College Review*, 17(2), 48-52.
- York-Anderson, D., & Bowman, S. L. (1991). Assessing the College Knowledge of First-Generation and Second-Generation College Students. *Journal of College Student Development*, 32(2), 116-122.

Extended Abstract

In general terms, first generation college students are defined as students who are first in their families pursuing a college degree. In other words, first generation (FG) college students' parents hold high school degrees at the most, neither of them must have graduated with a college degree. If any of the parents hold a college degree, then a student may be called a second generation college student. It is regarded as important to explore the characteristics of first generation students and the problems they face during their college life in order to understand the quality of their college life. First generation college students differ from non-first generation students in terms of both their pre-college experiences and during-college experiences. For example, they not only may get limited support during their preparation for college, but also may experience hard times in adapting college life, which also affects their academic performance and social life in college.

As with the increment on the number of the universities in recent years, the quota of students and the actual number of students in universities have been increasing rapidly. At the same time the number of first generation college students has been increasing accordingly. Similarly, in Turkey, the number of colleges and accordingly the number of college students are in considerable increase. However there is no literature related to this topic in Turkish. Considering this gap in Turkish literature, first generation college students were investigated in this study in order to contribute to the discussions on this topic and provide an example for further studies.

In this study, for the first time at a Turkish college, it is aimed to provide an examination of first generation college students through some variables. For example, demographic information including their family incomes, the number of siblings, whether they attended to a college right after graduating from a high school, whether they experienced any support from counseling services during high school and so on is provided. Also, their academic performances are examined through their success rates of the courses taken in the first semester in their first year. In addition, it is regarded worth to investigate the results of comparison between first generation college students and non-first generation college students. In this regard, comparative results between first generation college students and non-first generation college students are provided in order to understand the differences between the two groups. The academic performance of the two groups at the end of the first year of college was also comparatively examined.

The data were collected within 2016-2017 school year from Karadeniz Technical University. In total 255 first year students were participated to the study. %40 of the participants was FG students and

%22 was male. The participated were asked to answer some demographic information and questions which were pointed within the literature (see table 1). The data were analyzed to compare FG and non-FG students via chi-square and t-tests. Also, frequency tables were utilized to see the FG students' demographic properties.

Based on the results, a discussion on first generation college students is provided in the final section of the study. For example, first generation college students tend to attend to programs that are easy to register in terms of the grade from an entrance examination. This finding appears to be compatible with the finding that first generation college students get less academic support from their environment about information on college programs. Also, the number of siblings may have an effect on one's being a first generation college student. As the number increases, the chance for being a first generation college student decreases. However, no significant difference is found between the two groups in terms of their academic success in their first year of college life and their future aspirations after getting a college degree. But, it appears to be that first generation college students are more likely to join social clubs in the campus.

In short, this study appears to be important for providing for the first time information about first generation college students at a Turkish university. However, it is more important to provide more generalized results through various studies conducted in different universities in Turkey. Also, while this study provides results from their first year experiences, more detailed results may be provided through longitudinal studies. By these kinds of studies, some important problems and obstacles faced by first generation college students, as well as non-first generation students, may be accurately understood and more effective solutions may be provided in order to enhance the quality of college education in Turkey.